

University of Groningen

Een verhaal vertellen

Kuiper, Yme

Published in:
Kasteel & Buitenplaats

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2017

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):
Kuiper, Y. (2017). Een verhaal vertellen. *Kasteel & Buitenplaats*, 19(56), 8-9.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

COLUMN

EEN VERHAAL VERTELLEN

> **Yme Kuiper**

Faculteit Letteren, RU Groningen

Volgens de befaamde Engelse historicus A.J.P. Taylor komt geschiedschrijving ten langen leste neer op een overtuigend verhaal vertellen. Gebaseerd op bronnen – dat wel. Britse professionele historici vinden over het algemeen dat dit de juiste opvatting over hun vak is. Simon Schama zal dat onmiddellijk beamen en Mark Girouard ook. De eerste schreef onlangs een nieuw meesterwerk: *The Face of Britain. The Nation through Its Portraits*. Pakkende titel en er komen veel portretten van mensen met buitenhuizen in voor. Maar de crux zijn de analyses die Schama van al die portretten maakt. Die zijn, hoe kan het anders, heel gevarieerd. Er hoort een televisieserie bij; BBC, of course. En Girouard? Ik heb hem even moeten googlen. *Still going strong*, ruim 86 jaar, woont in Notting Hill; hij schrijft nog steeds mooie boeken. Girouard is niet alleen een gewaardeerde architectuurhistoricus, zoals hij vaak wordt aan-

> CHATEAU VALENCAY. FOTO WIKICOMMENS

> WADDESDON MANOR, EEN HUIS VAN DE ROTHSCILDS.
FOTO FRED VOGELZANG

geduid, maar is in feite meer dan dat. Girouard slaagt er namelijk steeds opnieuw in de Britse wereld van de *stately homes* en van aanverwante monumentale huizen en parken in een veel bredere, zich voortdurend veranderende, politieke en culturele context te plaatsen. En hoe. Kom ik direct op terug.

Nu zijn in Nederland de liefhebbers en pleitbezorgers van groen en cultureel erfgoed het – ondanks allerlei botsende standpunten en meningen – op één punt altijd heel erg eens: in Engeland is alles qua nationaal en regionaal erfgoed beter geregeld dan elders in Europa. Sterker nog: velen denken dat ook daar op dat grote,

CHATEAU DE CHAMBORD AAN DE LOIRE

groene eiland de belangrijkste, zo niet de mooiste specimen van de buitenplaatscultuur te vinden zijn. Wat dat 'mooiste' betreft, daar zit iets in. Maar voor de rest? De rest is voor een groot deel *snobbery*.

Girouard is bepaald geen snob, wel een geleerde Engelsman, een kenner zogezegd (zeg nooit: typische Engelsman – die bestaat niet; zie W.F. Hermans, 'Monoloog van een anglofoob', in zijn onvolprezen *Het sadistisch universum* I). Wat kan deze Girouard schrijven en, minstens zo belangrijk, wat kan hij goed betogen en aansprekende voorbeelden aanhalen. Sommigen zullen vertrouwd zijn met zijn befaamde boek uit 1974: *Life in the English Country House: A Social and Architectural History*. In dit boek lanceert Girouard een inmiddels bekend begrip: *power houses*. Maar, let op, hij koppelt het altijd aan bepaalde periodes en aan specifieke groepen. Dat wordt regelmatig over het hoofd gezien en dan blijken opeens allerlei soorten van buitenhuizen in heel verschillende delen van Europa *power houses* te zijn geweest. Nee dus – *it depends*. Zelf heeft Girouard in 1987 (in een ander boek) eens betoogd: 'Het leven in een buitenhuis was en is altijd vol verscheidenheid geweest. Het is deze variatie die het verschijnsel interessant maakt. Er zit verscheidenheid tussen zowel individuele huizen als tussen huizen uit verschillende periodes: er voltrok zich een langzame verandering van idealen van pose en formaliteit die op hun hoogtepunt waren in de zeventiende eeuw naar idealen van informaliteit en comfort die langzamerhand die vroegere idealen in de loop van de achttiende en negentiende eeuw gingen verdringen. Er is ook een verscheidenheid in verschillende reacties daarop, ingegeven door periode of achtergrond, waardoor dezelfde huizen vele bezoekers heel enthousiast maken maar tegelijkertijd bij vele anderen gevoelens van ergernis en minachting oproepen.' Girouard kent de Britse natie maar al te goed. Dit citaat – indachtig al die anglofielen in Erfgoedland Nederland – klinkt in het Engels natuurlijk (*of course!*) zo veel mooier, maar ik heb het lekker toch vertaald. Tamelijk vrij zelfs.

Hoe goed Girouard-de-verteller is blijkt wat mij betreft nog sterker

uit zijn boek over de Franse kastelen en hoe daarin werd en wordt geleefd. De in 2001 verschenen studie heet *Life in the French Country House*. Zijn uitgever zal ongetwijfeld gedacht hebben: 'never change a good-selling title'. Waarin schuilt nu dat ambachtelijk-knappe van Girouards aanpak? Volgens mij in de compositie van het boek, plus de gedurfde Inleiding ('Een snelle rondgang onder de Franse adel') en het een na laatste hoofdstuk over de negentiende eeuw ('Terug naar het platteland'). De stille kracht in het betoog is de vergelijking tussen Engeland en Frankrijk door de eeuwen heen. Met als meest bepalende verschijnselen: de sterkere hofsamenleving in Frankrijk in de zeventiende en achttiende eeuw en het verschil in erfrecht (*strict settlement* in Engeland versus gelijke erfdeling in Frankrijk). Ook met weglating van gezaghebbende elitestudies (zo schitteren door afwezigheid Norbert Elias, Pierre Bourdieu en Monique De Saint Martin, om maar enkele grootheden te noemen) weet Girouard glashelder te maken hoe dat nu precies zat met verschillende typen van adel in Frankrijk en hoe bemiddelde en gestudeerde burgers ook hun plaats onder Franse zon(nekoning) opeisten. En altijd moesten in de Franse monumentale huizen door de eeuwen heen kastelelementen ('echt' oud) behouden blijven. Verbazingwekkend hoe lenig en soepel Girouard eeuwen van Franse geschiedenis aaneenrijgt. Om dan in de allerlaatste alinea – *tongue in cheek* vermoedelijk – te schrijven dat veel van de wereld van het Franse kasteel nog altijd verborgen blijft. Er is in onze tijd een top van de ijsberg te zien, zeg de eigenaren die zich zelf in de publiciteit zetten (trouwpartijen op kastelen, enz.). Maar het overgrote deel, aldus Girouard, koestert de anonimiteit. En nu toch maar in het Engels: 'The French upper classes are secretive by nature, and fear of burglaries or the tax inspector has made them even more so.' Dan nog het slotakkoord: 'Er zijn honderden, misschien duizenden kastelen die nog privé bewoond zijn en nog altijd voortbestaan zonder de noodzaak van commercialisering.'

Girouard mag dan geen echte teller zijn, hij is en blijft een fantastische verteller. ■